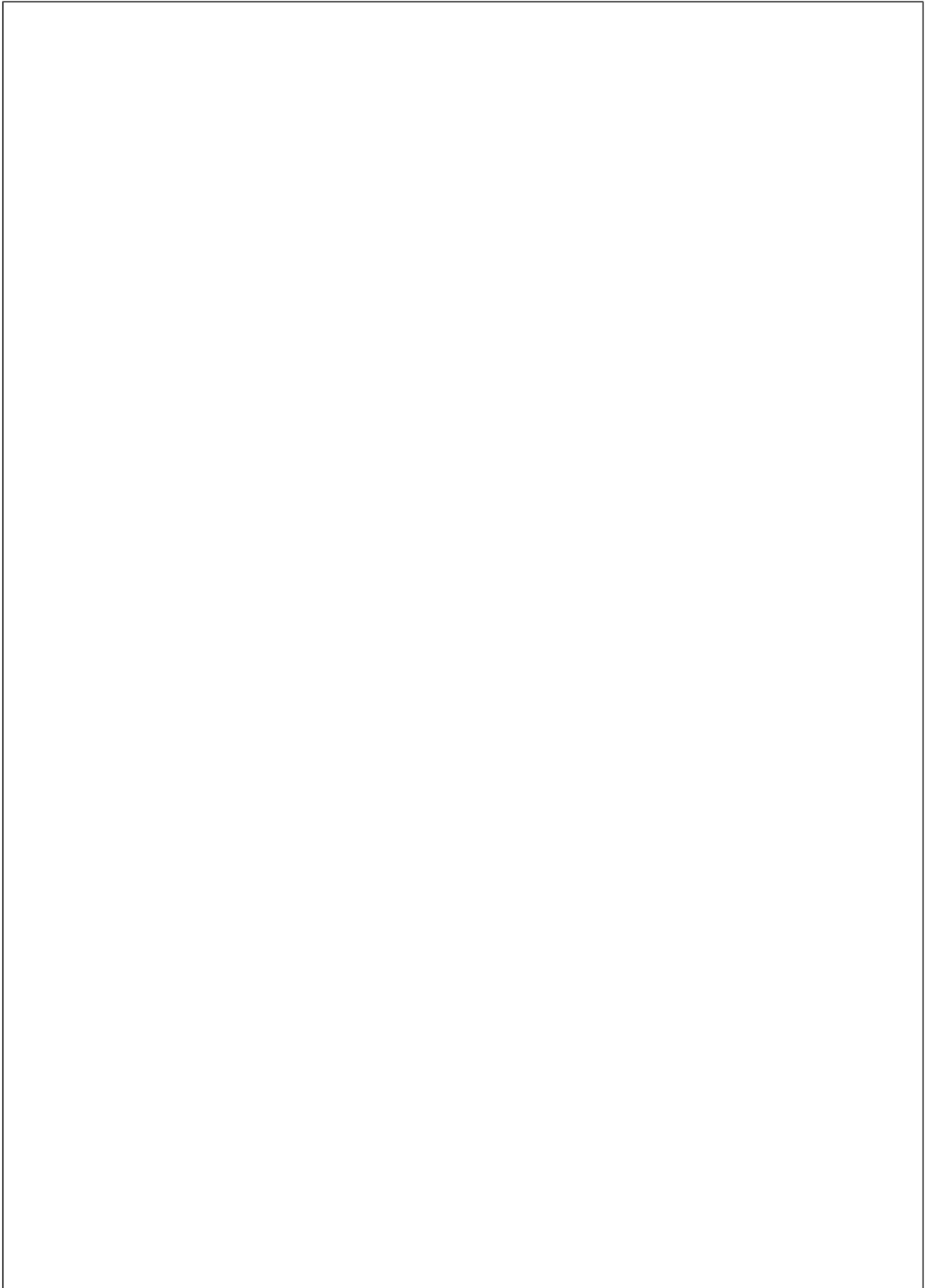

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/202290,Miedzynarodowa-konferencja-naukowa-Aparat-represji-podmiot-wykonawczy-w-systemie.html>
03.03.2026, 12:11

Międzynarodowa konferencja naukowa „Aparat represji – podmiot wykonawczy w systemie sowieckim – historia i perspektywy badawcze”

W dniach 6–7 czerwca 2024 r. w w Sali Konferencyjno-Wystawienniczej Instytutu Pamięci Narodowej w Lublinie odbyła się Międzynarodowa konferencja naukowa „Aparat represji – podmiot wykonawczy w systemie sowieckim – historia i perspektywy badawcze” z udziałem zastępcy prezesa IPN dr. hab. Karola Polejowskiego.

07.06.2024

- Spotykamy się na konferencji w Lublinie – mieście, w którym w tej komunistycznej propagandzie, w tej mitologii budowanej po II wojnie światowej miała odrodzić się Polska. Przypomnę, że 22 lipca było święto w PRL-u, które wówczas nazywano Narodowym Świętem Odrodzenia Polski i to święto miało być związane z ogłoszeniem tzw. Manifestu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Ale tak jak wszystko w systemie komunistycznym, to święto i ten manifest były fałszem i kłamstwem. Fundament, na którym budowano Polskę komunistyczną, Polskę zniewoloną, Polskę znajdującą się pod de facto okupacją sowiecką, budowano na bagnietach Armii Sowieckiej na oficerach sowieckiego NKWD, na doświadczeniach tego totalitarnego systemu Sowieckiego

- mówił podczas konferencji zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

W czasie paneli dyskusyjnych głos zabrali także m.in. prof. dr hab. Mirosław Szumiło, prof. dr hab. Adam Massalski, dr Izabela Bożyk, Janusz Kowalczyk, dr hab. Waldemar Grabowski, Paweł Sztama, dr Paweł Fornal.

Celem konferencji jest podsumowanie dotychczasowego stanu badań nad takimi kwestiami jak: policja polityczna, wojsko, sądownictwo i prokuratura, traktowanych jako integralne elementy aparatu represji oraz zwrócenie uwagi na obszary niedostatecznie eksplorowane przez historyków. Nie mniej istotnym zagadnieniem jest także wskazanie problemów związanych z prowadzeniem badań nad szeroko rozumianym aparatem represji w Polsce i w innych państwach bloku sowieckiego. Interesują nas również analizy porównawcze organizacji i różnych przejawów działalności aparatu represji w Polsce i w innych państwach komunistycznych w latach 1944–1989/1990.

Data i miejsce konferencji nie zostały wybrane przypadkowo. W lipcu 2024 r. minie bowiem osiemdziesiąt lat od momentu zainstalowania się na ziemiach polskich władzy komunistycznej. Pierwsze jej instytucje zaczęły powstawać w Lublinie. Tam również rozpoczęło się tworzenie systemu monocentrycznego. Jego istotnym elementem była kontrola i terror skierowane wobec niemal wszystkich obywateli, grup i środowisk, niezależnie od ich rzeczywistego zachowania. Funkcję tę powierzono pracownikom aparatu represji, składającego się nie tylko z policji politycznej, lecz także z wojska, prokuratury i sądownictwa.

Wskazana data powstania aparatu terroru odnosi się jedynie do ziem polskich. Rocznicą ta może jednak stanowić pretekst do dyskusji nad jego dziejami także w pozostałych krajach bloku

sowieckiego.

Zagadnienia szczegółowe:

- stan badań nad szeroko rozumianym aparatem represji;
- baza źródłowa i poszukiwanie nowych źródeł;
- postulaty i problemy badawcze;
- proces sowietyzacji (ogólna charakterystyka, perspektywa porównawcza – zakres, różnice w poszczególnych państwach, z uwzględnieniem sytuacji w Państwach Bałtyckich, w Ukrainie i Białorusi – sowietyzacja w latach 1939/40–1941);
- geneza aparatu represji w Polsce i w innych państwach bloku sowieckiego –wpływ Sowietów na budowę i funkcjonowanie aparatu represji; specyfika czy powtórzenie modelu sowieckiego; porównanie budowy struktur aparatu represji w poszczególnych regionach Polski – powielanie doświadczeń zdobytych na terenie tzw. Polski Lubelskiej, czy modyfikacja w zależności od terenu;
- ludzie aparatu represji w Polsce i innych państwa bloku sowieckiego – portret zbiorowy, płynność i stabilizacja kadr, formy rekrutacji, patologie i przestępczość kryminalna; zamknięta kasta czy część społeczeństwa;
- zakres działalności – definiowanie „wroga” w odpowiedzi na odgórne zapotrzebowanie rządzących i uwarunkowania w danym państwie;
- metody i formy działalności – specyfika danego państwa jako determinanta doboru metod;
- relacje z innymi instytucjami państwa – przede wszystkim zakres i sposoby kontroli sprawowanej przez centralne władze partii komunistycznej.

Pliki do pobrania

[Program międzynarodowej konferencji naukowej „Aparat represji – podmiot wykonawczy w systemie sowieckim – historia i perspektywy badawcze” \(pdf, 377.76 KB\)](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)